

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2014-02-12

Dnr V 2014/259

Utrikesdepartementet

Rektor

Yttrande över remiss av regeringens biståndspolitiska plattform

Lunds universitet (LU) har getts möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss och avger härmed följande svar. Yttrandet har utarbetats av lektor Olof Beckman och professor Lena Halldenius vid avdelningen för mänskliga rättigheter vid Humanistiska och Teologiska fakulteterna.

Den biståndspolitiska plattformen innehåller som LU ser det en inneboende motsättning avseende vem som ska betraktas som den prioriterade aktören avseende främjande av mänskliga rättigheter. I formellt hänseende är staterna förvisso odelat ansvariga för att respektera, skydda och främja mänskliga rättigheter inom egen jurisdiktion i enlighet med ingångna överenskommelser och allmänna folkrättsliga förpliktelser. För uppgiften kan och ska staten också nyttja sin rätt att beskatta och utöva judiciellt tvång mot medborgarna. Att denna i grunden legitima maktutövning ofta blir illegitim genom direkta övergrepp och kränkningar är väl känt och reflekteras ganska tydligt i såväl den biståndspolitiska plattformens delmål som i regeringens bedömning avseende delmålen.

Just dessa delmål är dock inte med självklarhet förenliga med bistandsformen generellt budgetstöd. De fem grundläggande förutsättningar som "måste" vara uppfyllda för att generellt budgetstöd ska beviljas är i sig inte orimliga. Däremot blir det problematiskt när tolkningsutrymmet granskas närmare. De valda formuleringarna hindrar inte i någon substantiell mening att generellt budgetstöd kan lämnas till ett land där den svenska regeringens bedömningar avseende ett eller flera delmål indirekt talar emot att så görs. Att generellt budgetstöd förutsätter "förtroendet för samarbetslandets regering och den förda politiken" är enligt LU:s mening i grunden ytterst problematiskt.

De länder som mottar eller har mottagit generellt budgetstöd har sällan visat vilja och aldrig förmåga att verkligen adressera de problem som prioriteras i den biståndspolitiska plattformen. Det svenska biståndet ska bland annat stärka kvinnors politiska deltagande och inflytande, kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel. I det sammanhanget blir det närmast apologetiskt att ta med formuleringar om att, något för mänskliga rättigheter så fundamentalt som likabehandling och undanröjande av diskriminerande strukturer och effekter, "är ett långsiktigt arbete som tar tid". Det har för de berörda kvinnorna och flickorna redan tagit för lång tid och det finns svårigen anledning att låta dessa samarbetsländer få fortsätta på övertid.

Egenmakt i olika sammanhang nämns på sammantaget nio sidor i den

biståndspolitiska plattformen och är en relevant och rimlig människorättsbaserad utgångspunkt. Att prioritera det rättighetsbärande subjektet, människan, som aktör i stället för staten är också, som LU ser det, den mest centrala åtgärden om egenmakt ska bli något annat än en återkommande och allt mer innehållslös formulering. Det finns alltså goda skäl att se över denna anomali avseende vem som ska bli stärkt i sitt aktörskap när biståndet fördelas. Givet vad som idag är allmänt känt om staters efterlevnad av åtaganden och förpliktelser på människorättsområdet, särskilt kvinnors rättigheter, finns det i princip ingen stat som kan passera en inkluderande människorättsbaserad bedömning av de fem angivna kriterierna och samtidigt kvalificera sig för mottagande av svenskt bistånd.

Beslut

Beslut om att avge detta yttrande har fattats av undertecknad prorektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter föredragning av utredare Anna Åkesson.

Eva Wiberg

Anna Åkesson
(Universitetsledningens kansli)